

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf.,
Nux. Augenthaler & Emeric Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iulu
Leopold (VII. Erzászet-kórtut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifar
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Anstro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țintu și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 263.

Brașov, Joi 27 Noemvrie (10 Decemvrie).

1903.

Ceva despre politica Sașilor.

Schimbarea de front, ce au făcut-o din nou deputații dietali sași înrolându-se în șirurile partidului guvernamental maghiar, — și acesta tocmai în nisce momente, când ministru-președinte Tisza negocia cu șeful partidului independist cum să încheie pactul, relativ la desarmarea obstrucției, pe spinarea naționalităților nemaghiare, prin urmare și pe a Sașilor ardeleni, — ne-a indemnă și pe noi cei dela „Gazeta“ să ne dăm părerea și să constatăm faptele.

N'a fost de lipsă să desfășurăm nu scim ce aparat de argumentație spre a convinge pe cetitorii noștri despre adevărata natură a pasului întreprins de politica săsescă — căci deputații amintiți au procedat amăsurat hotărârii comitetului central al partidului popular săsesc. Am făcut istoricul acestei politici oportuniste de fluș și reflux, de intrare și de eșire din templul slujitorilor puterii de stat și, fără de a ne veni în minte măcar a le da vr'un sfat necerut său chiar a ține vr'o lecțiune conducătorilor actuali ai Sașilor, am crezut că vom ilustra mai nemerit părerea noastră despre efectul, ce l'a produs imigrațiunea săsescă în „clubul Lloyd“, decât vom ține seamă de răsunetul ce l'a avut hotărârea dela Sibiu în sinul publicului mare săsesc însuși. Am citat deci ceea-ce s'a scris în „Kronstädter Ztg.“ de aici cu privire la acesta și am afirmat, că după toate semnele majoritatea poporului săsesc nu aderă la pasul întreprins de deputații săi.

Foia sibiană „Sieb. d. Tageblatt“ trecând în revistă ceea-ce au scris diarele române de la noi asupra intrării Sașilor în partidul lui Tisza, constată, că pe când „Trib. Pop.“ și „Telegraful Român“ consimt cu pasul deputaților sași, „Gazeta“, or-

ganul nostru, singură îl desaproabă. De aceea organul săsesc sibian pare a ne lua în nume de rău, că cu ajutorul chiar a unor citate din foia săsescă brașovenă, am fi încercat a documenta, că însăși partea cea mai mare dintre Sași nu sunt mulțumiți cu politica oficială, — hiper-precaută a conducerii lor actuale.

„Sieb. d. Tageblatt“ ar fi făcut mai bine, credem, decât nu s'ar fi grăbit așa de mult a rectifica părerea noastră, cum-că partea cea mai mare dintre Sașii „neoficioși“ nu aderă la noua direcțiune politică. Atunci n'ar fi avut neplăcerea, ca ea însăși să se constate într'un raport despre o întrunire săsescă din Brașov luat din „Kronst. Ztg.“, că în acesta adunare, ținută la „Gewerbeverein“, la care au luat parte vre-o sută de cetățeni sași din Brașov și jur, mai mult ca jumătate din cei prezenți nu au aprobat motivele desfășurate de deputatul Lurtz pentru justificarea intrării în partidul guvernului.

Dér, repetăm, nu voim să ne amestecăm în trebile compatrioților noștri sași. Cum își vor săra, așa vor mânca. Noi am exprimat totdeauna față cu ei numai dorința, ce credem a fi îndreptătită, ca atitudinea lor politică să nu fie prejudicioasă și stricătiosă cauzei generale a naționalităților. Sașii înșiși și amicii lor o spun, că de la o astfel de politică nu se poate aștepta nici un bine pentru poporul lor. Cum s'ar puté dér ca ea să folosescă cauzei generale?

Profesorul german P. Samassa dice în „Deutsche Wochenschrift“, că Sașii mai au încă ceva de pierdut, autonomia bisericeii lor, de care sunt legate și școlile săsesci și că ei ar trebui să vadă, că și în viitor politica de naționalitate va rămâne

câmpul cel larg, pe care guvernul va plăti cu compensațiuni partidului independist, și că Tisza nu se va retrage dela astfel de compensațiuni. Densul crede, că viitorul Sașilor e întemeiat pe deșteptarea Germanilor din Ungaria și pe o conlucrare tactică istetă cu celelalte naționalități.

E cu neputință însă a se lucra în direcțiunea acesta stând cu mâinile legate în clubul partidului guvernamental, care e dușman mare atât solidarității dintre Germani, cât și aceeaia dintre naționalități. Nu poate deci tactica actuala politică a Sașilor decât să strice deopotrivă cauzei lor și a naționalităților.

Deputatul Dr. Lurtz să fi spus, se dice, în întrunirea de Duminecă Sașilor celor nemulțumiți, unele și altele, cari i-ar fi mai liniștit.

Care va fi sêmburele acestei taine, menite a acoperi pasul recent al deputaților sași, nu putem sci. Dér ni se pare, că taină așa de mare se face cu asigurările și garanțiile date de contele Tisza Sașilor, numai pentru-că de fapt asemenea garanții nu există, deși promisiuni gôle li-se vor fi făcut destule, după praxa probată și după obiceiul țerii.

Cine a rămas biruitor? Diarul pangerman „Ostdeutsche Rundschau“ scriind despre luptele dintre Tisza și Kossuth susține, că nici unul, nici altul n'a rămas biruitor, ci ideile lui Apponyi, care este mult mai popular în Ungaria, decât Kossuth și ale cărui idei au biruit acuma.

Diarul „Reichswehr“ scriind despre Tisza, constată, că mult buciomata „mână de fer“ s'a dovedit, că e numai de hârtie. În cursul desbaterilor, Tisza s'a dovedit slab și inconsequent.

Tisza la — Viena. În cercurile politice din Budapesta s'a răspândit șovăul, că contele Tisza e citat la Viena. Călă-

toria acesta se aduce în legătură cu declarația ce a făcut-o Tisza, că în Ungaria toate drepturile emană de la „voința națiunii“. În Viena a produs mare surprindere declarația acesta, care stă în contradicție cu punctul 8 din cunoscutul program militar al partidului liberal.

Falimentul păcii.

Sub titlul acesta „Alkotmány“ de la 8 Decemvrie publică un remarcabil articol asupra situațiunei, după desarmarea unei însemnate părți a kossuthiștilor.

„Alkotmány“ relevă, că diarul „răsboinicilor“ („Függ. Magyarorszag“) scrie, că discuția militară s'a deschis din nou. În ședința de Lună un singur orator a vorbit, și mai sunt înscrși la cuvânt 18 la desbaterea generală asupra contingentului de recruți. Urméză apoi discursurile de încheiere. Din provincie sosesc voci de protestare contra desarmării. La Kecskemét Lengyel Zoltan a fost silit să proclame din nou lupta, decât este o cât de mică speranță de isbândă. Astfel de speranțe sunt, deore-ce pactul contelui Tisza are două greșeli cardinale. Prima greșală e, că declarația lui relativă la drepturile majestăției, nu se unesc cu ordinul din Chlopy. A doua greșală e, că Tisza n'a băgat de seamă, că numai cu Francisc Kossuth s'a împăcat și că în parlamentul maghiar mai sunt și alți omeni afară de Kossuth.

Ce privește prima greșală, diarele vieneze nu-și tănuesc îngrijirile, ci declară direct, că enunțațiunile contelui Tisza, ce le-a făcut în cameră de dragul păcii, au făcut o spărtură în comuniunea armatei. După „Neue freie Presse“, deși de formă mai rămâne încă după împăcare comuniunea armatei, totuși concepțiunea maghiară asupra drepturilor majestăției a tras linia, la care se va întâmpla separarea în două a armatei. După părerea diarului „Zeit“, prin pactul dintre Tisza și Kossuth i-s'a dat lui Koerber o strașnică lovitură. Teoria acestuia a fost aruncată cu piciorul sub masă.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Ancora și crucea.

O întâmplare adevărată de Utr. Myers.

Personele, cari așteptau în antișambra directorului de poliție din Berlin, erau toate ascultate. Mai rămăsese una. Aceasta era o fată cam de vr'o două-șeci de ani, după exteriorul ei judecându-o, vr'o cusătoră său modistă.

În sfârșit îi veni și ei rândul.

„D-vóstré sunteți Ida Springer“, dișe directorul, „și doriți să vorbiți cu mine? Ce aveți a-mi comunica?“

Ida Springer se uită întâiu cam sficioasă în jurul său, apoi răspunde: „Vé rog să nu fie cu supărare, d-le director, dér mama m'a trimis să viu la D-vóstré. Logodnicul meu a dispărut de opt zile.“

„Draga mea“, răspunde directorul zimbând, „cu asemenea lucruri noi nu ne putem ocupa. Decă am umbla noi după toți logodnicii, cari dispar subit, am avé foarte mult de lucru. Numai decă vr'un logodnic a înșelat pe logodnica sa cu bani său lucruri prețioșe, putem să ne

amestecăm, inimile înșelate însă nu cad în sfera noastră de activitate.“

Fata înțelese ironia și se făcu roșie ca para focului.

„El a dispărut de opt zile“, bălbăi dânsa. „Mama dice, că i-s'a întâmplat vr'un accident. Peste o săptămână era să ne cununăm și noi pregătisem totul.“

Directorul de poliție dădu din umeri. „Asta se întâmplă foarte des, draga mea. Omenii își trag sémă adesea în ultimul moment înaintea cununiei, și spală putina. Aceasta, firesce, este ceva neplăcut pentru miresele înșelate, noi însă nu putem face nimica. Ați dat pôte mirelui ceva bani, pentru cumpărare de mobilă său trusou?“

„Da, el luase câte-va sute de mărci din economiile mele, spre a face cumpărături, și de atunci n'a mai venit.“

„Asta-i alt-ceva. Decă logodnicul v'a înșelat de bani, atunci datoria noastră e să-l căutăm și să-l predăm justiției.“

„Nu, nu, n'am venit cu acest gând aici“, răspunde tînăra fată. „Nu putem crede, că a fugit, ori că ne-a părăsit dinadins. Trebuie, că i-s'a întâmplat vr'un accident.“

„Ce sumă era, pe care a luat-o cu sine?“

„Două sute de mărci; n'au vrut să-mi libereze mai mult de-odată la cassa de economii. Restul de patru sute de mărci l'am ridicat numai eri, și era să-i dau și suma acesta lui Fritz, el însă n'a mai venit s'o ia.“

„Curios lucru. Decă logodnicul ar fi un șarlatan, atunci ar fi luat și cele patru sute de mărci și numai după aceea ar fi dispărut. Cum se numesc logodnicul?“

„Fritz Reichel. Eță fotografia lui.“
Ida scóse din geantă o fotografie-cabinet, reprezentând bustul unui tînăr cu o fisionomie frumoasă și interesantă.

Directorul aruncă o privire fugitivă asupra fotografiei, apoi apăsă pe un buton de fildeș, ce se afla pe masă. Imediat intră în biuroul directorului un funcționar îmbrăcat în civil, cătră care directorul dișe: „Conduceți fata acesta la comisarul Winter.“

Peste câte-va minute Ida Springer se afla într'o odaie mare în fața comisarului Winter. Acesta ascultă liniștit povestirea fetei, cu toate că era cam prolixă și luă la sfârșit în primire fotografia lo-

godnicului perdut. Aruncă o privire fugitivă asupra ei și era să o pună la oparte. De-odată însă o apropiă din nou de ochi și se uită cu atențiune la ea. El scóse din saltar o lupă și esamină foarte minuțios fotografia.

„Va să dică acesta-i logodnicul d-vóstré?“ dișe comisarul. „De când îl cunoșteți?“

„Cam de-o jumătate de an.“

„Și de când sunteți logoditi?“

„De patru săptămâni.“

„Ați făcut cunoscință din întâmplare ou logodnicul?“

„Da. Mama e văduvă. Am fost iérna trecută la o petrecere familiară, unde ne-am întâlnit cu tînărul. A doua zi ne făcu o vizită și nu peste mult mă ceru. Nu-l iubiam, dér nici nu-mi era urit. Mama însă dicea, că ar fi o bună partidă pentru mine. El mechanic și are pânea asigurată. În diua de astăzi o fată trebuie să se simtă fericită, decât cine-va o cere de nevastă, și prin urmare să nu mă împotrivesc, — dicea mama. Ne-am logodit și peste o săptămână era să ne cununăm.“

Pentru-ca să nu p^otă dice guvernul necesar, că este criticat fără cauză, voi^u duce înainte câte-va fapte, cari s'au întâmplat în anii trecuți aici în fostul Chioar.

Înainte cu câți-va ani murind preotul în Ciolt, de care se ținea și filiala Berchezóia, guvernul diecesan a numit preot pe I. B. H. care s'a și instalat în Ciolt, dér când era să fie instalat și în filiala Berchezóia, poporul de acolo osândit cu „horincă“ și aț^uțat de un preot mezin, care dorea să fie el acolo preot, a închis biserica și n'a lăsat să slugăscă pe preotul, numit în totă regula. Guvernul necesar în loc să stăruie cu energie pentru instalarea preotului, pe care el îl permise, a cedat dorinței poporului aț^uțat, și a numit preot chiar pe acela, care aț^uțase poporul, și așa s'a lăsat în popor creștința, că cine vr^e să fie preot, trebuie să câștige (ceea-ce se face de regulă cu horincă și alte mijloce nepermise) grația poporului și că numai acela p^ote isbândi, care va da contract poporului, că numai prețul cutare său cutare îl va lua pentru funcțiunile bisericesci. Șomcutenii au^und că în Berchezóia a triumfat voința poporului, îndată au mers câți-va la Gherla cu jalbe în contra protopopului din Șomcuta, I. S. acuzându-l că a urcat stolele, ceea-ce nu era adevărat, pentru-că protopopul n'a făcut decât a se conforma usului de până atunci. Ce s'a întâmplat însă? De la Gherla s'a ordonat cercetare disciplinară, pentru efeptuirea căreia s'a trimis un canonic și un alt preot din centru.

Comisiunea de anchetă trimisă din Gherla, n'a făcut însă nici o cercetare, n'a ascultat alți martori, fără tot pe aceia, cari umblaseră cu jalba și invocând voința Prea Sfinției Sale a episcopului diecesan, și silit pe protopopul I. S. să dea contract în scris, după cum au dorit acei, cari l'au p^ort.

Astfel fiind umilit protopopul tractat, poporul a rămas în convingerea, că la Gherla poporul p^ote să isbândească cu orice va vr^e. În urma ac^osta, poporul a devenit atât de temerar, încât nu mai cunoșce nici o autoritate. Chiar în Șomcuta-mare acum nu vr^e a asculta nici de inteligența destul de numeroasă care, după cum am arătat mai sus, are merite neprețioase pentru biserică și școlă.

Ar fi timpul suprem, ca guvernul diecesan să se cugete, ce rezultate vor urma încă în viitor, decât va continua și mai departe cu oportunismul rău aplicat și va încuraja proletariatul contra tuturor acelor, cari au ce pierde.

Dacă toate acestea și altele asemenea acestora nu se întâmplau, și decât guvernul diecesan cumpănea mai bine lucrurile și mai câștiga valoare deciziunilor sale, nu se întâmpla în Șomcuta ca poporul să se împotrivescă deciziunilor senatului școlar, precum nu s'a întâmplat nici odată de când stă școlă din Șomcuta cam de 40 de ani.

Dacă și acum va ceda dorinței socialiștilor din Șomcuta — unde majoritatea locuitorilor și mai ales a acelor, cari sunt în mai bună stare stă pe lângă susținerea școlii confesionale, — decât guvernul diecesan nu va aproba alegerea de învățător, atunci școlă confesională se va nimici, pentru-că atât inteligența din Șomcuta-mare, cât și poporenii mai de frunte se vor retrage, adică aceia cari sunt cutor și membrii ai senatului școlar își vor da dimisia, și atunci socialiștii vor triumfa.

Peregrinus.

Expoziția orașelor germane în Dresda. (Raportul primarului).

— Fine. —

(8)

Divisia VII. Administrația caselor și administrația financiară, inclusiv administrația impozitelor, a stabilimentelor industriale comunale, a imobilelor exploatate nu imediat în folosul administrației comunale; precum și instituțiile comunelor referitoare la casele de economii și institutele de împrumut. Aici ne-au interesat mai mult instalațiile industriale comunale. Grupul

acesta conținea obiecte expuse de către 7 orașe și stetea în legătură cu expozițiile speciale ale instalațiilor de gaz, apă și electricitate.

În expoziția specială a instalațiilor de gaz și apă au expus 21 orașe planuri și desemnuri asupra usinelor lor de gaz. Instalațiile moderne, pe cari le-am văd^ut aveau de scop cu deosebire ventilația ireproșabilă a cuptorilor și caselor de aparate, o eliminare cât se p^ote de înaltă a fumului și vaporilor, precum și înlocuirea — pe cât e posibil — a lucrului manual prin lucru de mașină, ceea-ce se face prin zidirea de cuptore cu retorte, având retortele o poziție înclinată, și prin instalații de cărbuni și cocs etc.

Berlinul expuse număr^ose desemnuri de proiecte pentru usina de gaz din nord-vestul orașului, ce a început acum să se zidescă. Ac^oastă usină nu se zidesc de îndată și este calculată spre a produce 250 milioane metri cubici de gaz pe an. Din Breslau erau expuse planurile celor trei usine cu un product anual de 21 milioane metri cubici.

Aici mai erau reprezentate orașele Mannheim, Düsseldorf, Charlottenburg, Mainz, Dresda și alte orașe. Nürnberg avea planuri și desemnuri despre usina de gaz cu apă, care va servi ca rezervă pentru usina de gaz cu cărbuni, proiectată a se zidi.

Mai departe văd^urăm în ac^oastă expoziție specială aparate pentru măsurarea luminei și pentru analiza chimică a gazului și a apei, aparate de a aprinde la distanță etc. Orașele Aachen, Augsburg și altele și-au expus instalațiile lor în planuri și imprimate.

În expoziția specială a instalațiilor electrice erau expuse 27 de planuri. Afară de acestea se mai vedeau o mulțime de obiecte referitoare la ac^oastă branșă. Aici se aflau următoarele grupuri:

1) Instalații comunale în regie comună: Bielefeld, Breslau, Kassel, Köln, Darmstadt, Dortmund, Dresda, Düsseldorf, Duisburg, Elberfeld, Erfurt, Frankfurt a. M. Halle, Hanovera, Königsberg, Mainz, Pforzheim, Stuttgart.

2) Instalații comunale cu regia dată în arândă: Chemnitz, Charlottenburg, Plauen, Würzburg.

3) Instalații private cu regia privată, având concesiune pe timp îndelungat: Berlin, Hamburg, Leipzig, Magdeburg, Strassburg.

În grupul C. a divisei acesteia se aflau expuse imobilele exploatate nu direct pentru administrația comună. Aici erau reprezentate 16 orașe Strassburg și Breslau posed un considerabil complex de imobile.

Strassburg posedă 4600 ha., Breslau șapte imobile comunale cu 4300 ha., și două imobile fundamentale în administrație comunale de 1400 ha. Proprietatea rurală este, firesce, dată în arândă și numai unde este întrebuințată pentru scopuri de drenaj se administrează de oraș. Pădurile însă sunt administrate peste tot în regie proprie. Acolo, unde scopuri culturale și igienice fac necesar, pădurile se administrează ca parcuri cum am văd^ut d. e. în parte la pădurea comună din Duisburg și Wiesbaden. — Breslau, Düsseldorf și Mannheim necesită pentru porturile lor mari areale. În Frankfurt a. M. 46% din teritorul orașului este proprietatea orașului său a fundațiilor de sub administrația lui. Actualmente sunt 4200 ha. întrebuințate ca parcuri, locuri de plantații, pădure și teren pentru agricultură.

Aceeași situație se constată în privința ac^osta și în Mannheim și alte orașe. Aceste orașe vor să fie independente de speculațiunea privată și să aibă în totdeuna la dispoziție terenul necesar pentru problemele comunale, cari se largesc din ce în ce mai mult. Düsseldorf are la dispoziție un fond de 5 milioane de mărci destinat pentru înmulțirea proprietății de pământ.

În grupul D. au expus 14: orașe imprimate, planuri etc. referitoare la casele de economii și serviciul pentru împrumuturi. Este de observat, că institutele de împrumuturi liberă de regulă și pe hârtii de valoare, ceea-ce la institutul nostru nu se face.

Divisia VIII. Registratura și aranjamentul de biuouri, funcționarii etc., statistica și literatura forma încheierea firăscă a expoziției orașelor. Aici se vedea, că serviciul funcționarilor și manipulațiunea însăși s'a dezvoltat așa, ca să p^otă birui cerințele moderne. Pe de altă parte statistica expusă a justificat renumele, de care orașele germane se bucură în ac^oastă privință.

A mai rămas de relevat *expoziția industriștilor*, care forma partea a doua a

expoziției orașelor, completându-o pe ac^osta prin faptul, că nu s'au expus aici decât produse proprii și anume produse, cari servesc la instalațiunile comunale și la dezvoltarea orașelor.

În partea ac^osta a expoziției au expus 400 de firme de acelea, cari își expuseser în parte produsele lor în expozițiile speciale.

Aici era reprezentată ramura maginelor și a construcțiilor. Din domeniul special al instalațiilor igienice-tehnice în casă și curte erau reprezentate 30 de firme. Electricitatea și electro-tehnica cu articolele ei necesare era bine reprezentată.

Articolele din domeniul gospodăriei casnice, obiectele privitoare la igiena strădilor, a firmelor sanitare, cele din domeniul fizical și chimic — erau și ele expuse. Articolele de scris și de birou, obiectele de școlă și aparatele de gimnastică încă nu lipsiau.

Afară de expozițiile speciale amintite deja, mai erau și altele, ca: expoziția specială a cartelului german pentru certificarea muncii, a cartelului german pentru forurile industriale și a firmelor de grădinarie din Dresda, pe cari le relevăm aici pentru ca raportul nostru se fie complet.

Din expunerile de până acuma, cari având în vedere scurtimea potrivită unui raport, nu aveau altă țintă, decât a oferi un resumat asupra expoziției orașelor germane, reiese fără îndoie că bogăția și înalta valoare a acestei expoziții.

Valoarea ac^osta se manifestă la nise funcționarii administrativi prin aceea, că orientul lor se largesc în mod considerabil și li se ofere ocaziune a cunoșce necesitățile și instalațiunile orașelor moderne pornite pe calea progresului, din care cauză este foarte nimerită idea, de a trimite la asemenea expoziții funcționarii administrativi.

Subsemnații își încheie raportul cu rugămintea, ca On. magistrat să binevoiescă a-l presenta On. reprezentanțe comunale cu propunerea, ca:

1) On. reprezentanța comună să ia la cunoșcință acest raport și

2) Să lase subsemnatului primar latitudinea, ca în toate cașurile, în cari pe baza experiențelor făcute se va ivi necesitatea unor ameliorări sau reforme, dînsul să ia inițiativa pentru realizarea acelor.

F. Hiemesch, primar. F. Graef, prim-notar.

SCIRILE DILEI.

— 24 Noemvrie v.

Nou guvernator în Bosnia. „Fremdenblatt“ serie, că feldmareșalul baron *d'Albari*, comandantul primului corp de armată din Cracovia, a fost numit guvernator civil și militar al provinciilor ocupate Bosnia și Herțegovina, în locul generalului baron *d'Appel*, admis la retragere.

Socialiștii și sufragiul universal. Socialiștii din Budapesta au ținut Duminică după amiazi un meeting în Tattersaal sub preșidiul lui Iacob Weltner. Unul dintre oratori vorbind despre desarmarea obstrucției, a dis, că partidul koșutist a comis o trădare politică. Cu deosebire aspru a fost atacat Fr. Kossuth. Oratorul încheie cu un apel adresat celor de față, de a nu se odihni până nu vor eluipa sufragiul universal. Socialiștii în număr de mai multe mii, au ținut apoi o procesiune demonstrativă proferând strigăte injurioase la adresa lui Kossuth.

Kossuthiștii „s'au pus în grevă“. Ședința de Luni a dietei a scos la ivelă un lucru interesant. T^ote băncile stângei extreme erau g^ole, nici un deputat din partidul lui Kossuth nu era prezent. Un hătru bun de glume dicea, că kossuthiștii, după împăcarea cu Tisza, „s'au pus în grevă“.

Complot macedonean. Din Craiova i-se scrie „Țerei“: Sentinela postată în dreptul ostrovului Chichinete, din portul Calafat, observând că o barcă în care erau doi indiviți căuta să se apropie pe fuși de țerm, bănuind ceva, a făcut somațiunile legale. Văd^und că barca aceea voia să se reîntorcă, a tras patru focuri de pușcă, omorînd pe unul și rănind de moarte pe al doilea individ. Dându-se alarma au sosit și ceilalți soldați din picet, cari au tras barca la țerm. Făcându-

se perchisiție acelor indiviți, s'a găsit asupra lor mai multe acte compromițătoare, din cari rezultă că s'ar fi proiectat un nou omor politic de către comitetul macedonean. Interogat cel rămas în viață, n'a voit să răspundă nimic. Procurorul Virgil Broscărescu împreună cu căpitanul portului Calafat au fost delegați a face anchetă la fața locului.

Căsătorie. Agnes Cristea și Dr. George Măcelar, căsătoriți. Sibiu, Noemvrie 1903.

Mulțămire publică. Rog pe toți acei, cari prin scris, seu personal au fost atât de buni a-și exprima condolențele lor, și a mă consola pentru m^ortea mult iubitelui meu soț, să binevoiescă a primi pe ac^oastă cale mulțămită din partea întregii familii. Turda, 7 Decemvrie 1903. Văd. Nina Codarcea, născ. Cassian.

Bătăie în scupștina s^erbescă. Din Belgrad se știe, că în ședința de Luni a scupștinei s'a întâmplat un scandal. *Katic* Sima a atacat violent pe Dr. *Vesnic*, numindu-l aventurier politic. *Vesnic* sări din locu-i și merg^und la *Katic* i-a aplicat două palme pe obraz. *Katic* injur^a pe agresorul său și voi să-l lovescă și el. Atunci câți-va deputați interveniră și despărțiră pe deputații bătăuși.

Marea în Venetia. Se anunță din Venetia, că marea, în timpul fluxului complet, împinsă de un v^ent furios, a inundat o mare parte a orașului. La amiazi circulațiunea era imposibilă. Spectacolul ce ofereau gondolele, îngrămădite chiar în piața San-Marco, era caracteristic.

De la societatea de patinagiu. Eri s'a făcut, conform statutelor, sortirea pe 1903 a biletelor de acții pentru zidirea de casă a societății de patinagiu, în număr de 12. Au eșit următorii numeri: 19, 22, 23, 48, 67, 96, 138, 148, 196, 197, 208, 297. Posesorii acestor numeri sunt rugați a-i rescumpăra la d-l cassier al societății, Fritz Jacobi la casa de economii (Kronstädter allgem. Sparkassa) în timpul orelor de oficiu, până la 15 Decemvrie. Conform statutelor la ac^oastă dată expiră fructificarea ulterioară a biletelor eșite la sorți.

Un palat regal desgropat. În satul Tsesar, aproape de Mykenae, s'au făcut nise săpături, cari au dat rezultate bune. S'au desgropat ruinele vechiului oraș Assine. Zidurile acropolei sunt bine conservate și p^ortă semnele arhitecturii din perioada mykeniană. S'au descoperit mai departe trei încăperi ale palatului, pe p^oreții cărora se văd nise picturii destul de bine conservate. S'au găsit și morminte boltite și hărburi de vase.

Un salt mortal urmat de m^orte. Unei d^omne frumoșe, cunoscută în lumea elegantă din Berlin, i-a venit capriciul d'a se produce în circuit Busch în vestitul salt mortal pe velociped, însă a căd^ut și și-a sdrobit craniul. Ea a murit.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 8 Decemvrie. Se afirmă, că ministrul comun de rășboi a dat ordin tuturor comandanților de regiment, ca pe ziua de 20 Decemvrie să concedieze din serviciul activ pe soldații, cari au împlinit anul al treilea.

Seghedin, 8 Decemvrie. Ađi s'a inaugurat aici cu mare alai^u „Kulturegylet“ ul din Ungaria de Sud. Preșident a fost ales fișpanul *Ronay*, preșidentul onorari contele *Apponyi*, episcopul *Desseffy*, arhiepiscopul din Caloceia *Csasza*, arhiepiscopul *Fehér* Ipoly din Panonhalma, episcopii titulari *Dr. Varady* și *Nemeth* și alții. În direcțiunea noii societăți de maghiarisare au fost aleși 180 membrii, comitetul executiv are 300 membrii. Ca sediu al societății a fost proclamat Seghedinul.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop

**Dela „Tipografia A. Mureșianu“
din Brașov,
se pot procura următoarele cărți:**

(La cărțile aici înșirate este a se mai adăuga pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandare.)

Tragedia Calvarului de abat. Henry Bolo traducere în românește de membrii soc. de lect. „Inocențiu M. Clain“ din (Blașiu. Prețul 2 cor. pentru România 3 lei plus 20 b. porto).

România Seceleni. Causa decadenței lor economice și mijloacele de îndreptare. Disertațiune de Ioan I. Lăpădat. 30 bani plus 5 bani porto.

Tribly, roman în românește de Afin dela Tuscia. Prețul 2 cor plus 20 bani porto.

„Considerațiuni istorice asupra asociațiunii popoarelor și aplicațiunile lor la națiunea noastră“ de Ioan Clinciu profesor în Bucuresci. Prețul 2 cor. (+ 10 bani porto.)

Cartea Săténului, romanele de Em. Părăeanu cor. 1 (pl. 5 b. por.)

„In veltóre“ romanele și impresii de Vlăduță, cor. 1.25 (porto 10 b.)

„Amicul tinerimei“, Anul I. fôia de cunoscințe folositore de prof. I. Moisil-legat în păreți tari costă 5 cor. (por. 20 b.)

Povestea despre prințul Ahmed al Kamel sêu Prîbeagul îndrăgostit Tradusă de Dr. T. Prețul 60 b. (+ 6 b. porto.)

Buchetul, culegere de cântări bătărănesci și naționale de I. Pop Reteganul. Prețul 50 b. (cu porto 56 b.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din viața Românilor bihoreni, de L. Rudow-Suciu. 148 pag. 8°. Prețul. 1 cor (+ 10 b. porto.)

125 chînturi de cari strigă feciorii în joc, de I. P. Reteganul. Pr. 24 b. cu porto 30 b.

Nopti de érnă romanele pentru popor, de George Simu. Conține romanele cu tendințe morale. Form. 4° 250 pag. Prețul cor. 1.20 (cu posta cor. 1.30)

Opșaguri, cât cioplit, cât pilite și la lume împărțite, de I. P. Reteganul. Vre-o 60 de poesii glumețe. Pr. 80 b. (+ p. 10 b.)

Schițe din Italia de Teodor Bulc. Prețul 2 cor. (+ 20 b. porto.)

Amintiri din Grecia de Teodor Bulc; prețul cor. 1.20 (plus 10 b. porto.)

Poesii populare despre Avram Ianou adunate și publicate de Simeon Fl. Marian. Prețul 1 cor. (+ 10 b. porto)

Musa Someșană, poesii populare din jurul Năsăudului, culesse de Iuliu Bognaric. Prețul 50 b. (cu posta 56 b.)

Teoria dramei cu un tractat introductiv despre frumos și artă de prof. Dr. Iosif Blaga. Prețul coróne 3.60 (plus 30 b. porto.)

Versuri de dor, adunate din poezii români de A. Prețul 50 bani (+ 5 b. porto.)

Doi priși în cursă, comedia într'un act de A. Kellner localisată de I. Em. Bobancu. Prețul 24 bani (+ 3 b. porto.)

Țigani, schița istorică, de I. P. Reteganul. Prețul 1 cor. (+10 bani porto.)

Cartea ilustrată pentru copii și copile de George Simu. Această broșură conține poesii istorice și morale spre escitarea gustului de cetit la copii. Prețul 50 bani + 56 b. porto.)

Cuvinte de aur sêu învățături înțelepte date de un părinte fiului seu. Din operele lui I. H. Campe, tradus în limba română de Ioan Sonea preot gr. cat. în Seplai. Cu permisiunea prea Veneratului Ordinariat 1 cor. 60 b. plus 10 b. porto.

Excursiuni pe munții Țerei Bârsei și ai Făgărașului din punctul „La om“ de pe „Buceci“ până dincolo de „Negoiul“. Descrieri, întregite cu schițe istorice despre Castelele și țera Făgărașului de I. Turcu, protonotar pensionat al comitetului Făgăraș. Prețul 2 lei plus 10 b. porto.

Dr. Iosif Frapport prelucrată de Ioan Papiu. Prețul 60 bani plus 10 bani porto.

Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Russu 2 cor. plus 10 b. porto.

Dinu Millian roman. Nenușoa sfânt. de Const. Mille. Prețul 2 cor. plus 10 bani porto.

Feciorul Popoi. Facerea Joiței. O dragoste a veacului. Rochia Catiței. Amedeo Madini. Din viața tristă După natură. Baccalaureatul, de Const. Mille. Prețul 2 cor. plus 10 b. porto.

— „Sgârceitul Pocăit“ piesă teatrală-poporală în 2 acte pentru sêrbătorea Nascerii Domnului de Gheorghe Oprea. O recomandăm în atențiunea d-lor învățatori, fiind foarte potrivită a-se preda odată cu aranjarea pomului de Crăciun pentru ajutorarea copiilor săraci cu haine și alte lucruri folositore. Se află de vânzare la autorul în O. Tohan și la tipografia A. Mureșianu în Brașov. Prețul 20 fil cu porto cu tot.

Cursul la bursa din Viena.

Din 6 Decemv. n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	118.70
Renta de coróne ung. 4%	98.95
Impr. cáil. fer. ung. în aur 3 1/2%	90.75
Impr. cáil. fer. ung. în argint 4%	98.25
Oblig. cáil. fer. ung. de ost I. emis.	95.50
Bonuri rurale croate-slavone	98.—
Impr. ung. cu premii	208.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	164.75
Renta de hârtie austr.	100.55
Renta de argint austr.	100.40
Renta de aur austr.	120.70
Rente de coróne austr. 4%	106.55
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	92.95
Losuri din 1860.	156.10
Acții de-ale Băncei austro-ungară.	16.15
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	771.25
Acții de-ale Băncei austr. de credit	688.25
Napoleoniori	19.03
Mărci imperiale germane.	117.10
London vista.	239.62 1/2
Paris vista.	95.15
Note italiene	95.25

Cognac
CZUBA-DUROZIER & Cie.
DISTILLERIE FRANÇAISE. PROMONTOR.

A. V. I. S.

Prenumeratiile la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face și renoi ori și când la 1-ma și 15 a fie-cărei luni.

Domnii abonenti sê binevoiască a arăta, în deosebî, când voiesc ca espedarea sê li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou sê binevoiască a scrie adresa lămurit și sê arete și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Salonul de resturi, Strada neagră Nr. 35.

A nu trece cu vederea!

Avem onóra a aduce la cunoscința Onor. public, că **pentru SESONUL de ÉRNĂ a sosit un transport nou de resturi de mărfuri de lánarie** din cele mai moderne, pentru rochii de Dame și haine bărbătesci ș. a. ca:

Mătásarii. Bluse negre și colorate,

Flanele de calitate foarte fină,

Stofe de doliu de tóte prețurile,

Barchent, Flanele de Tennis, numai I-a calitate bună.

Onor. Dame sunt rugate în interesul lor propriu a se edresa în cas de lipsă, cu tótă încrederea la noi, asigurând un serviciu reel, cu mărfuri ieftine și solide.

Cu tótă stima

RESCHNER & SCHWARTZ.

Salonul de resturi, Strada neagră Nr. 35.

La prea înalta poruncă a Maiest. Sale Apost. c. și reg. **a XXIII. Lote-rie de stat c. r.**

pentru scopuri de binefacere comune militare.

LOTERIA acésta

unică în Austria legal concesionată,

conține: **19.382 câștiguri în bani gata**

Suma totală coróne **512,880.**

Câștigul principal

200.000 Coróne bani gata.

Tragerea urmază irevocabil la 17 Decemvrie 1903.

Un los costă 4 coróne.

Losuri se capetă la secția loteriilor de stat în Viena III Vordere Zoll-amsstrasse 7. Colectanți de loterie, Trafic, la oficiile de dare, poste, telegraf și căi ferate, zarafii etc. Planuri pentru cumpératori gratis.

Losurile se trimit franco.

Dela Direcția c. r. a loteriei.

Secția loteriei de stat.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov
Valabil din 1 Octomvrie st. n. 1903.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la óra 5-20 min. dim.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2-45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la óra 8-13 min. séra.
- IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10-26 m. séra.

Dela Brașov la Bucuresci:

- I. Trenul de persóne la óra 3-55 m. dim.
- II. Trenul mixt la órele 11-40 m. a. m.
- III. Trenul accel. la óra 2-19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- IV. Tren mixt la órele 6-50 séra.* (* Circulă numai până în Predeal)

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes:

- I. Trenul de pers. la óra 5-25 min. dim.*
- II. Trenul mixt la óra 8-45 min. a. m.* (* au legătură până la Ciuc-Gyimes).
- III. Trenul de per. la óra 2-50 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).

Dela Brașov la Zérnesci (gara Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la óra 9-2 min a. m.
- II. Trenul mixt la óra 5-25 min. p. m.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tren acc. p. Arad la órele 5-07 m. dim.
- II. Trenul de persóne la óra 7-50 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2-9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la óra 9-27 min. séra.

Dela Bucuresci la Brașov:

- I. Trenul accel. la óra 2-18 min. p. m.
- II. Trenul mixt. la óra 9-18 min. séra.
- III. Trenul pers., la óra 5.— m. p. m.
- IV. Tren. de pers. la óra 7-41 min. dim. (care circulă numai dela Predeal).

Dela Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov

- I. Trenul de persóne la óre 8-25 m. dim. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
- II. Trenul de pers. la óra 1-59 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Gyimes).
- III. Trenul mixt, la óra 6-10 m. séra.*
- IV. Tren de pers. la órele 10-01 m. séra. (* au legătură dela Tașnad.)

Dela Zérnesci la Brașov (gar. Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la óra 7-02 min. dim.
- II. Trenul mixt la óra 1-07 min. p. m.

A N U N C I U R I

(insertiani și recl.)

sunt a se adresa subscrisei administratiunii. In casul publicării unui anuntiu mai mult de odată se face scádémént,

care creșce cu cât publicari se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fil. se vinde la Eremias Nepoți.